

TESANJ ÉVSZÁZADAI

A JU múzeum állandó helytörténeti kiállításának vezetője.

Szerző: Jasmin Mandzukic

A kiadvány Zenica-Doboj kanton Turisztikai Szövetségének anyagi támogatásával készült.

Magyar nyelvre fordította (az angol nyelvű változatot) : ifj. Fidrich Tibor (2018. augusztus)

Tesanj város észak és közép Bosznia határán helyezkedik el, a környező hegyek lejtői között. Jellemvonásaival azon helyek közé tartozik, amelynek története egyidős a homo sapiens megjelenésével. Számos régészeti lelőhely (Trebacko brdo, Paklenica, Tesanj) támasztja alá ezt az állítást. A rómaiak megjelenése előtt a kelta törzsek a Bosna és Usora folyók sekélyebb részén telepedtek le, új szokásokat, életmódot terjesztettek el, és a bronzeszközök használatának kultúráját is. A kelták azonban asszimilálódtak, és bár sokkal kevesebben voltak, mint az illír törzsek, de kultúrájuk jóval fejlettebb volt. Néhány évszázados jelenlétüket régészeti leletek igazolják, például kelta kard, török, lándzsák, fibulák, és egyéb használati tárgyak a mindennapi életből. A nyelvészek által végzett kutatások azt mutatják, hogy több mint 600 szó a délszláv nyelvben kelta eredetű. A bosnyák folyók nevei például ezek közé tartoznak: Brka (ami azt jelenti, hogy bőven van), Bosnia (nyugodt és kiterjedt), Buna (ami hangos), Una (ami azt jelenti, hogy beáramlik), Drina (erős) vagy akár Tesanj város neve, amely a kelta nyelvben szereplő tesseni szó alapján kis kastélyt jelent.

Pontosan a bronzkorban a Tesanjka folyó mély kanyonjának magas szilasirtjeinek tetején az első kelta-illír törzsek emelték az első erődített helyeket. Ezeket a rómaiak elpusztították a Balkán-félsziget meghódítása során. Helyére egy erődöt építettek, amely menedékként szolgált. Az erőd ismét elpusztult a 6. és 7. században, a Szlávok Balkánra való benyomulása során. A helyi földesurak később a középkor folyamán egy kisebb várat emeltek ez egykori római erőd helyén. Egyes történelmi források szerint Tesanj messze feküdt azokról a stratégiai fontos katonai és kereskedelmi útvonalaktól, amelyek az erős Magyar Királyságot Bosznián át összekötötték az Adriai partokkal. a 14. század első felében II. István bosnyák bán idején Usora bánság a középkori Bosznia része lett, és a század végére Tesanj a Zlatonosovic arisztokrata család birtokai közé tartozott. A Zlatonosovic család birtokolta a Bosznia folyótól és a Drina folyótól lefelé eső területeket, a Drina folyó menti területeket keleten Tesanj, Doboj, Dobor és Srebreni városokkal együtt. A család legismertebb képviselői testvérek voltak: Vukmir hercek (?-1424) és Vukasin (?-1430). Bár a hierarchia szerint nem tartoztak a magasabb arisztokráciához, úgy, mint a Hrvatinić, a Kosaca vagy a Pavlović családok, a nevüket számos Bosnyák uralkodó említi okleveleiben a 14. és a 15. század során. Példának okáért Vukasin Zlatonosovic Usora bánság vezetője tanúként szerepel Ostojica István egy oklevelében, melyet „in Usora, in Listica” (Lijesnica Maglaj közelében) adtak ki 1399. január 15.-én. A Zlatonosovicsok képviseltették magukat az 1389-es rigómezei csatában sógoraik Vladja és Stipan révén, akik az előkelő Kosaca családból származó Vlatko Vuković bosnyák herceg seregében harcoltak, és tragikus módon Oszmán szolgálatban végeztek.

Nem tisztázott, hogy pontosan mi történt azt követően, miután az utolsó Zlatonosovic 1430-ban elhagyta a régió politikai színpadát. (Történészek szerint 1430-ban halt meg a II. Tvrtko király elleni ütközetben). Egyes bizonytalan adatok szerint úgy tűnik, hogy Radivoj (II. Tvrtko unokaöccse, féltestvérének (Ostoja Istvánnak egyik természetes fia) Bosznia akkori (királyi cím nélküli) vezetője szerzett meg néhány királyi birtokot: Vrandukot, Tesanjt, és Soko-t Gracanica közelében. Nikola Lasvanin atya a Fojnica monostor krónikása rámutatott, hogy Tomasevics István bosnyák király nagybátyjának Radivoj Kotromanic-nak adományozta Tesanjt 1461 szeptember 18.-án. (Radivoj kétszer is ellenkirály volt, de az adományozás idejére már régen megbuktatták). „A korona igaz és hű szolgálatáért Tomasevics István királysága óta pontosan itt Komotinban, Luka-ban, és Tesanj-ban Usira bánságban.” A jó kapcsolat és az adományozás oka az utolsó Bosnyák király részéről talán egyfajta köszönet lehetett nagybátyja felé, hogy segített az év nyarán (1461 július 10.) apjának István Tamás bosnyák uralkodónak meggyilkolásában. (István Tamás 50 évesen halt meg tisztázatlan körülmények között. Egyes híresztelések szerint halála nem természetes úton történt. Radivoj és István fia összeesküdtek ellene, más elképzelések szerint Mátyás és Mehmed is részt vett a cselekményben. Ezeket az elképzeléseket a történészek később elutasították.)

Bosznia 1463-ban került Oszmán fennhatóság alá, Tesanj pedig hamarosan egy bábállam fővárosává vált Kotromanic Matyás vezetésével. Radivojt 13 éves fiával és Tomasevics István bosnyák királlyal és Radivoj Pavlovic-al együtt Jajce 1463-as elfoglalása után a szultán kivégeztette. Őt Matija Sabancic (Kotromanic ház) követte, amikor is Mehmed 1465 utolsó hónapjaitól kezdve Bosznia királyának nevezte ki. Matija egyike volt az 1463-ban kivégzett Radivoj 3 fiának. 1471-ben említették utoljára a források. 1472-től a bábállam új királya Matija Vojsalic lett a Hrvatinic házból, de 1476-ban eltávolították, mivel konspirált a magyarokkal a szultán ellenében. Az oszmánok ezt követően meg is szüntették ezt a mesterséges tisztséget. Istvánffy Miklós történetíró szerint Tesanj végső oszmán megszállása 1520-ban történt. „A Tesanj-iak és Sokoliak, miután tudomást szereztek a Srebrenikeiek sorsáról, az erődöket felgyújtották, és a szökés mellett döntöttek. És így az erődök, amelyeket mi évszázadokon keresztül megvédtünk, elbuktak az előljárók tunyasága miatt. A további Ottomán hódításokat követően Tesanj mályen a hátsószámba került, és elvesztette stratégiai jelentőségét, így a várat is elhanyagolták. Ez jól látszik Sarhos-Ibrahim pasa 1620-as a Boszniai várak állapotáról készített jelentésében is, amelyben azt írja, hogy Tesanj erődje elhanyagolt. Az erődítmény maradt is elhanyagolt, ám amikor az Oszmán Birodalom csapatai vereséget szenvedtek 1683-ban Kalenberg-nél Bécs közelében, és a Habsburgok ellentámadásba kezdtek, a vár újra előtérbe került. Mint a kapitányság egyik főhadiszállása, valamint fontos stratégiai pontja az Oszmán birodalom északi határainak, az erőd felújításra került a 18. század első felében. Az alsó vár építése 1703-ban kezdődött, II Musztafa szultán és a Bosnyák vezér Mehmed pasa uralkodása alatt, és a nagy torony (Dizdar Torony) és az árok építése Ali pasa és Szulejmán pasa bosnyák kormányzók idején kezdődött 1745/6 és 1746/7-ben. Így nyerte el a vár végleges formáját és lett a Bosnyák tartomány egyik legnagyobb erődítménye.

Abban az időszakban történt Tesanj történetének egy nagyon fontos epizódja, melynek főszereplője Savoyai Jenő volt. Bár francia származású volt, anyai részről pedig olasz, jelentéktelen kinézete miatt nem fogadták el a francia katonai akadémián, így szolgálatait I. Lipót Habsburg uralkodónak ajánlotta fel. Katonai karrierje az elkövetkezendő évtizedekben briliáns és felfelé ívelő volt, de negatív személyként emlékeznek rá Boszniában; ő vezette a Habsburg expedíciós erőket 1697 őszén, akik felégették és kirabolták a Boszniai tartományt a Bosna folyó mentén, így érkeztek Szarajevóba 11 nap alatt. Tesanj városa is károkat szenvedett pusztításaik során, bár a várat nem tudta elfoglalni a november elején történt 2 napig tartó ostrom során. A két birodalom csatája drámai változásokat eredményezett mert „Undjurovina”-ból rengeteg muszlim menekült jött és telepedett le a Spreca, Bosna és Drina folyók völgyeiben, Savoyai pedig az ellenkező irányban 40000 bosnyák katolikust telepített le Szlavónia hatalmas területein. Mielőtt a kapitányságokat eltörölték 1833-ban, egy a vár állapotáról készített jelentésből kiderül, hogy jelentős tűzérsséggel rendelkezett. A város védelmére 30 különböző kaliberű ágyú állt rendelkezésre, 200 kézfegyver, 200 szablya, hatalmas mennyiségű puska, élelmiszer egy hosszú ostrom szükséges kellékeként. A katonai egységek 1840-ben hagyták el a várat. 1878 tavaszán közvetlenül Bosznia Osztrák-Magyar monarchia által okkupációja előtt, a Szarajevóból jött parancs szerint az összes fegyvert Tesanj várából kellett szállítani, az ágyukat pedig a súlyuk miatt megsemmisítették. 1881 után az Osztrák-Magyar igazgatás fontolgatta a Torony börtönként való hasznosítását, de ez csak rövid ideig tartott. A Szerb-Horvát-Szlovén Királyság idején a várat felhagyták és rommá vált. Az 1950-es évek elején kezdtek neki kisebb régészeti kutatásoknak vagy kisebb konzerválási munkálatoknak. A 70 évek közepétől a 80-as évek közepéig a rekonstrukciós munka sokkal intenzívebben haladt kulturális és természeti emlékművek és ritkaságok védelmével foglalkozó hivatal, a Tesanj Kulturális Tanszék és Bosznia és Hercegovina Földmúzeum képviselőinek bevonásával. Ebben az időszakban restaurálták az Óratornyot, a „Hibás” tornyot (Kapitány torony) és a védőfalat, amely összekötötte az egykori sokszögű toronnyal. Az 1992-95 ig tartó háborút követően Tesanj város az Oktatási, Tudományos, Kulturális és Sport Minisztérium együtt dolgozott a falak a Dizdar Torony és a tetőzet javításán. Ez jelentette a helyreállítások alapját. A kulturális műemlék fontosságának felismerése után a helyi önkormányzat intenzív beruházásokat hajtott végre az elmúlt években, és azt tervezik, hogy teljes mértékben felújítják ezt a monumentális komplexumot állandó kiállítások és egyéb kulturális tartalmak számára. Tesanj épített komplexumát 2003-ban nemzeti emlékhelynek nyilvánították, és állami oltalom alatt áll.

Amikor az oszmán seregek 1520-ban elfoglalták a várat, a várat leégett állapotban találták, a tornyokat elpusztították. Az egykori torony alapján egy nagy bástyát építettek, sokszög (hétoldalas) alakú 20 m magas, úgy nézett ki, mint egy hasáb, és uralta a várat. Volt itt egy nagy ciszterna, amely 70000 liter víz tárolására volt alkalmas. A ciszterna belseje két részre volt osztva. Az emelet 3 méterrel volt a ciszterna alja fölött. A felső részen tárolták a vizet. Az a bástya külső részéről az udvar irányából is el lehetett érni egy ajtón keresztül, amely 2m-el magasabban volt az udvar szintjénél. A ciszterna falai két méter vastagok voltak, amelyet egy sedra nevű díszített kőből falaztak.

A kapitány (Hibás) torony

A víz a ciszternából öt csövön keresztül áramlott ki, amelyek a bástya külső falára voltak rögzítve, és a mai napig láthatók a sokszög közetében. Továbbá a ciszterna belsejében rögtön az emelet alatt.

Az eltelt idő alatt a ciszterna eredeti funkciója fokozatosan megszűnt. A jelenlegi régészeti kutatások és munkálatok során, amelyek a ciszterna felújítását célozzák, gyújtóbombát és ágyúgolyókat találtak. Ez arra utal, hogy egy időben a ciszternát lőpor és muníció raktározására használták.

Az emeleten a ciszterna fölött egy emelvény található kisebb kaliberű ágyúk ütegeinek, amelyeket 5 nagyobb lyukon keresztül vezettek ki, két csoportban kialakítva. Egy keskeny kis fegyvertár a lövészek számára, akik az udvar falain levő kis lyukakon keresztül tüzeltek az ellenségre. A bástya hasáb északi élét, kívülről fentről lefelé kifaragott félholdakkal díszítették. Az alapozás fölött (régi bosnyák alépítmény) és a tető közelében, a bejárat ajtó küszöbjének magasságában a bástyát kordon veszi körül. Az 1699-es karlócai békét követően, amikor az Oszmán Birodalom már elveszítette a Száva folyótól északra fekvő területeket, a Birodalom határainak megvédése érdekében katonai-területi egységeket, úgynevezett kapitányságokat alakítottak ki. Tesanj a 33 kapitányság egyikévé vált, amelynek parancsnoka a Kapitány toronyban rendezte be tartózkodási helyét. Tesanj kapitányságot 1834-ben szüntették meg. A Kapitány tornyot kupolával borították, melynek tetőzete zsindele volt. A másik nevét – Hibás torony – azt követően kapta, hogy tetőzete egy villámcsapás következtében 1924-ben leégett, és így is maradt egészen 1950-ig, amikor is a tetőzet új borítást kapott doktor Djuro Basler szakértő felügyelete alatt. A rekonstrukció az 1970-es években fejeződött be. A jelenlegi belső tér a nemrégiben végzett helyreállítási munkák eredménye, amelynek során 3 emeletet alakítottak ki állandó és időszakos kiállítások számára.

A múzeum helytörténeti kiállítása

I. Trvtko Kotromanic bosnyák király aranypénze

A középkori Bosnyák állam legnagyobb kiterjedését I. Trvtko Kotromanic (1353-77ig bán, 1377-1391ig király) idején érte el. Trvtko Kotromanic Ulászló és Subic ilona fia volt, Kotroman István bosnyák bán és Nemanjic Erzsébet (IV. Dragutin István szerb, majd szerémségi király leánya) unokája. Testvére Kotromanic Katalin Celjei (Cillei) grófnő, anyja II. (Cillei) Hermannak, és nagyanyja Cillei Borbála német-római császárnénak. A szerbiai belső viszályok alkalmat adtak neki a terjeszkedésre (1377). 1377-ben kiterjesztette hatalmát a Kotori öbölre és ugyanebben az évben Milében Visoko közelében október 26-án Szerbia és Bosznia királyává koronáztatta magát. Nevében aranypénz veretett, amely 14.05 gramm súlyú, 24 karátos arany, átmérője 30 mm és 1 mm vastag. A legértékesebb, amelyet a középkori Európa előtte soha nem látott.

Eszter története

Eszter vagy héber nevén Handasah, I. Xerxész perzsa császár felesége volt. A Perzsa birodalomban megmentette a zsidókat az üldöztetéstől és a pusztulástól. A Purim nevű zsidó ünnep idején a zsidók kötelesek meghallgatni Eszter történetét világszerte. Eszter története egy pergamentekercsre lett írva héber nyelven, amely 220x13,6 centiméter méretű. A tekercset Melto Bajraktarevic, a Tesanji Egyetem kulturális munkása találta meg, az 1970-es évek elején a Hadziahmetovic-i családi ház padlásán. A házban élt az Albahari család egészen a Jasenovac koncentrációs táborban bekövetkezett tragikus végzetükig.

Hamdi-Bey Ajanovic (1845-1909)

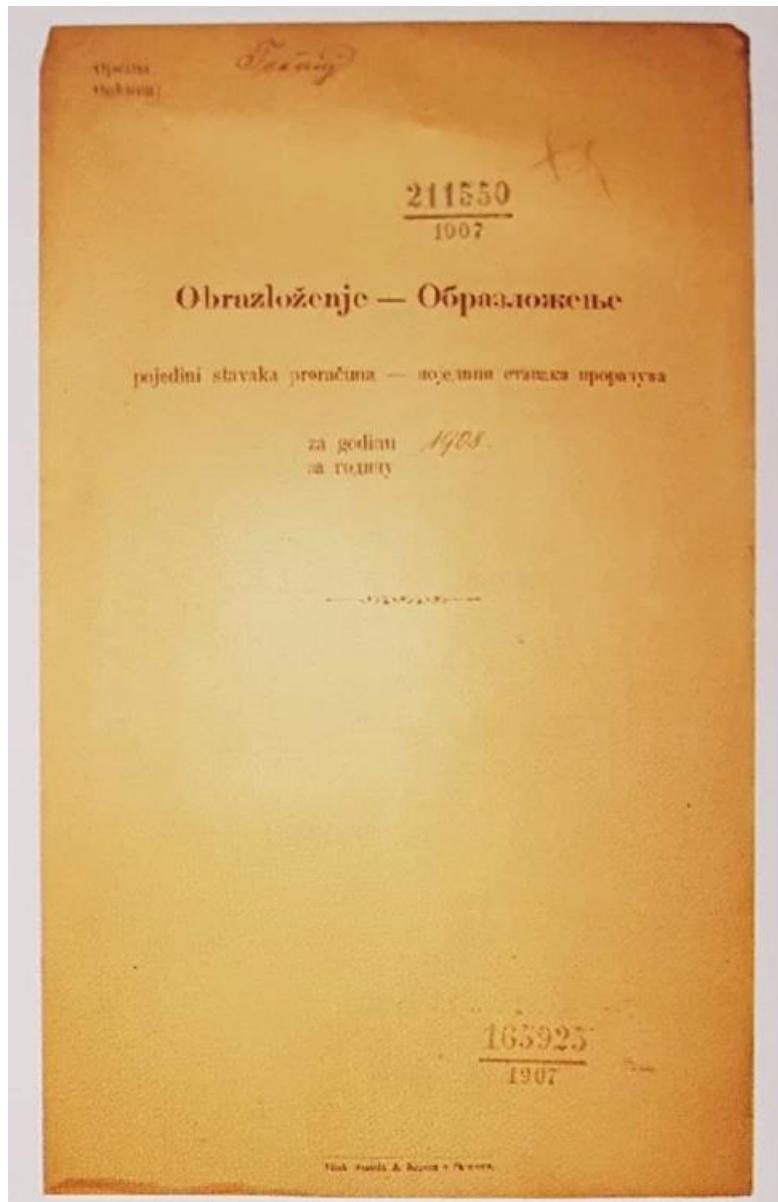
Tesanj első polgármestere (1882-1909) az osztrák-magyar kormányzat alatti időszakból. Irányítása alatt Tesanjra a városiasodás volt jellemző: a városban különböző középületek létesültek, úgy mint a megyei közigazgatás épülete, iskola, a posta és a távíró, a mentő, a szálloda és az időjárás állomás modern épülete. Széles utak épültek és Tesanj kapcsolódni tudott távolabbi városokhoz. Hamdi-bey Ajanovic emlékezetes maradt a történelmi krónikákban azzal, hogy 1908 októberében Bosznia és Hercegovina csatlakozását követően megszervezte a városi tanács ülését, és így fejezte ki lojalitását az Osztrák-Magyar Monarchia felé.

Zija-Bey Djonlagic (1872. március 23. - 1932. május 11.)

Zija bey Djonlagic, Tesanj polgármestere (1910-1924) tiszteletreméltó földbirtokos családból származott, közismert politikus, kulturális szervező, és humanista. Egyik alapítója és sok éven vezetője volt az Első Muszlim érdekképviselőnek, amelyet 1907-ben hoztak létre Tesanjban. Mint kiváló humanista az i. világháború alatt megvédte a szerb etnikumot az üldöztetéstől Tesanj közigazgatási területén. Nagy eredményeket ért el továbbá a bosnyák nép kulturális nevelésében.

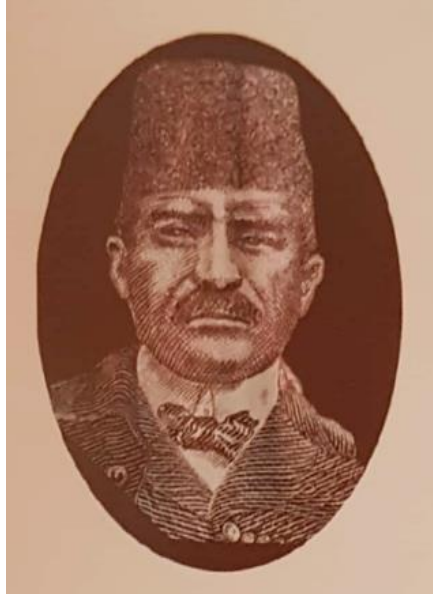

Az osztrák-magyar államigazgatás során Tesanj város 54 körzet központja volt Bosznia-Hercegovinában, és a közigazgatás szerint Banja Luka megyéhez tartozott. A város polgármesterét hároméves terminusra választották, a városi tanács pedig 10 tanácsosból állt. A Tesanj-i önkormányzat működését majdnem teljesen a közvetett adókból finanszírozta, amelyeket az önkormányzati adók kivetésére vonatkozó szabályzat és Árjegyzék alapján állapítottak meg, és a várható bevételek figyelembevételével alakították ki költségvetésüket minden évben. Tesanj település önkormányzata teljes bevételeit az importált termékekre kivetett adókból szerezte, a hús után ("a húsert fizetendő adót meg kell fizetni a feldolgozás előtt") a vágóhidaknak a mért húsról kivetett adóból (10 fillér 50 kg mért hús után "), az eladott szarvasmarhák után járó adóból (az eladott szarvasmarhák értékének 3% -a), a piaci bérlők helypénzeiből, a különböző piaci árak utáni adókból, a karám bevételeiből (az elfogott állatokat az önkormányzat karámba helyezték, hogy eladják őket, és az embereknek különböző állatok után különböző mértékű adót kellett fizetniük). A rendszeres bevételi forrás volt továbbá a Megbízott Megyei Alapítvány különböző befektetéseinek profitjából és az önkormányzati épületek és területek bérbeadásából származó jövedelem. A nem rendszeres egyéb bevételek származhattak az előző évből származó bérletek idei kifizetéseiből is. A városi önkormányzat feladata a helyi közigazgatás (tisztviselők és alkalmazottak), az egészségügyi ellátás, az iskolarendszer, a szociális ellátás, a rendőrség, az utak karbantartása, a kommunális rend, a tűzoltóság, valamint a Monarchia helyi hadseregének költségfinanszírozása is. Mivel a hatóságok erősen központosították, a városi tanács valamennyi döntését, amelyre a megyei főigazgató megadta a jóváhagyást, elküldték a szarajevói állami kormánynak a jóváhagyott másolt jegyzőkönyv segítségével.

Az osztrák-magyar oktatási politika eredményeképpen, az állami kormányzat döntése alapján 1879-től megnyitották az első vallásközi iskolákat. E döntés alapján az első alapfokú iskola 1885-ben Tesanjban, majd 1896-ban Miljanoviciban, 1909-ben Tesanjka-ban és 1912-ben Sije-ben kezdte meg működését. A nagy befolyással bíró oktatási-nevelési egyesületek vallási alapon szerveződtek. A bosnyák Oktatási-nevelési egyesület a „Gajret” 1903 február 20-án alakult Szarajevóban, nem sokkal később megalakult Tesanjban is, Első elnökévé Adem-Aga Mesic-et választották a második összejövetelükön 1903. március 27-én. Mesic ebből az alkalomból 1000 koronát adott a szervezetnek, vált a legfontosabb támogatójává. Az egyesület fenállásának első évfordulóján, 1904-ben Tesanj könyvtárában szervezték meg az első „Gajret” társaságot Bosznia-Hercegovinában. A társaság elsődleges célja diákok és növendékek tanulmányainak támogatása Bosznia Hercegovina és az Osztrák -Magyar Monarchia területén. A szükséges pénzt az évente megrendezett összejöveteleiken gyűjtötték össze, de származtak összegek a tagság és egyes polgárok adományaiból is. A „Gajret” támogatásával tanulhatott: Emin Brka filozófia hallgató Párizsban, Osman Dusinovic egy állatorvos hallgató Bécsben, aki később ideggyógyászként végzett 1909. november 6.-án. A „Gajret” támogatta Musa Cazim Catic-et, mint a sharia (Iszlám-kód) bírói iskola hallgatóját Szarajevóban. A Szerb oktatási-nevelési társaság a „Prosvjeta” 1907. március 19-én alakult, első elnöke Nikifor Ducic volt. A Horvát oktatási-nevelési társaság a „Napredak” 1910-ben alakult, elnökévé Janko Aspergert választották. A többségi tagok osztrák-magyar tisztségviselők voltak.

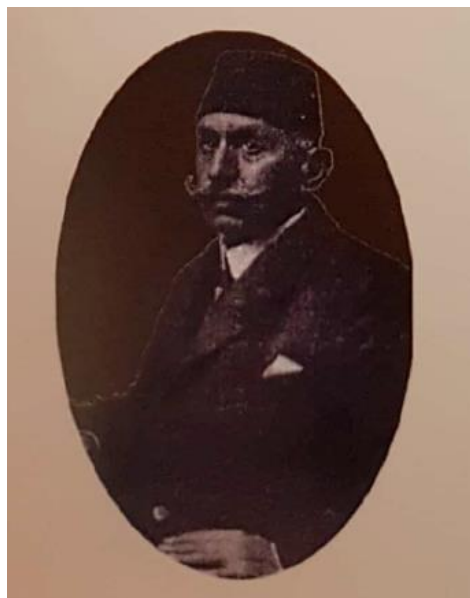
Musa Cazim Catic (1878. március 12. - 1915. április 6.)

A legnagyobb hatással Tesanj kulturális életére az osztrák-magyar kormányzat idején nem csak Adem-Aga Mesic volt, hanem a helyi költő, Musa Cazim Catic is. Egy intellektuális, művelt, de ugyanakkor bohém ember, aki a második legfontosabb bosnyák irodalmi személyiség. Safet-bey Basagic-al együtt a Bosnyák modernizmus megteremtője. Rövid élete során, a keleti nyelvek szakértője, és mint költő az időszakosan megjelentetett újságok („Behar” és a „Biser”) szerkesztésével volt elfoglalva. Cazim 1900 és 1908 között született verseinek gyűjteményét 1914-ben adták ki Mostarban. Ez volt az egyetlen, élete során kiadott verseskötete.

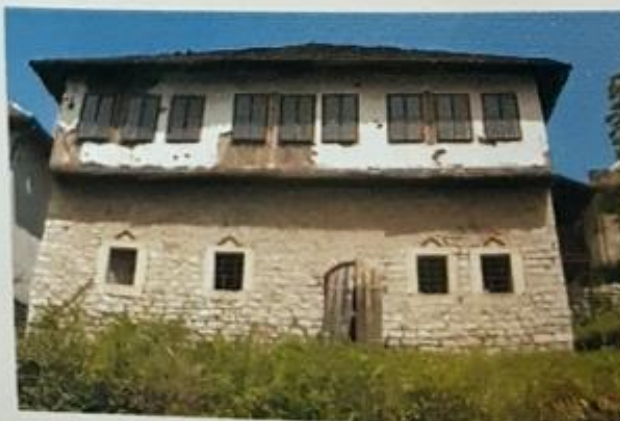
Adem-Aga Mesic (1868. március 25. - 1945. július 5.)

Ő volt Bosznia kulturális életének legnagyobb támogatója a XX. század első felében, mert vagyonát önzetlenül a bosnyákok oktatásába fektette. Egyike volt az első bosnyákoknak, akik befogadták, és elfogadták a modern kor vívmányait. A bosnyák kulturális életben úgy szerepelt, mint oktatási, politikai, és kulturális témájú újságok tulajdonosa: „Behar”, „Ogledalo”, és a „Muslimanska svijest” (Muszlim tudat). Alapítója és támogatója volt a „Gajret” és a „Narodne uzdanice” nevű kulturális-oktatási egyesületeknek. Többségi tulajdonosa volt egy Iszlám nyomdának, alapító az első Muszlim Szervezetnek 1907-ben, és érdemei közé tartozik a Muszlim Központi Bank megalapítása 1914-ben Szarajevo-ban. Alapítója és elnöke volt egy kisebbségi politikai pártnak, a Muszlim Haladó Pártnak. Az 1910-es választások után a Városi Tanács elnöke, és a Boszniai közgyűlés tagja.

A várostervezés

Az osztrák-magyar közigazgatás időszakának idején Bosznia-Hercegovinában az épületek szecessziós és klasszicista, valamint „ál-szerecsen” stílusban épültek. A régi városközpontban új épületeket emeltek a kormányzati és bírói szükségletek számára. 1885-re készült el az új megyeháza. Az állami kormányzat ebben az időben kezdte el az első általános iskola építését, amelyet 1885 végére be is fejeztek. Elsősorban Fehim-bey Smajlbegovic 1898-as adományának köszönhetően egy lányiskola (ipadia) épült, amelyet „sareni mekteb” (színes iskola)-nek hívtak. Néhány évvel az első világháború előtt számos tehetős Tesanji család (Sirbegovic, Turalic, Mesic stb.) rezidenciája is felépült.

Johan von Appel medálja - Ivan Baron Appel (1826-1906) lovas tábornok

Ivan Nepomuk Apel, ismertebb nevén Johann Freihert Appel, Bosznia és Hercegovina állami kormányzat vezetője és a 15. Szarajevói hadtest parancsnoka 1882-től 1903-ig. Még nem volt 14 amikor felvették a Gratz-i kadétiskolába, amelyet 1843-ban fejezett be. 1845-ben hadnagy, majd 1848-ban főhadnagyi rangra emelkedett. Ezekben a rendfokozatokban harcolt Custozza-nál és Volta-nál, amikor elfoglalták Milánót, valamint a Navara közelében zajló csatában is. 1866-an az osztrák-porosz-olasz háború idején az első lovas hadosztály parancsnoka volt. 1881-ben kinevezték a Szarajevói 15. hadtest parancsnokává, ugyanakkor a Bosznia Hercegovinai állai kormányzat vezetője is lett. Érdemei miatt 1903-ban a városi vezetők döntése alapján Szarajevó tiszteletbeli polgárává (díszpolgára) avatták, amely díjat 1878-tól az arra érdemes személyeknek ítélik oda. A bronz medált a Habsburg Monarchia részére történt 60 éves katonai szolgálatának jubileumára adták ki. A medálon Appel mellszobra látható, tölgy és babérlevéllel körülvéve, bal szemén kötéssel (Solferinoi ütközetben veszítette el bal szemét 1859-ben), valamint két csikkel körbe ölelve, amelyeken a csaták nevei, ahol győzelmet aratott.

Első Világháború

Ferenc Ferdinánd trónörökös 1914. június 28.-án történt szarajevói meggyilkolása az I. világháború kezdetének indítéka volt. Tesanj megye nem szenvedett nagyobb anyagi kárt, mert a harcok többsége, a Szerb offenzíva miatt Bosznia és Hercegovina keleti és Romániai részeken zajlott. Tesanj megyéből mozgósítottak állampolgárokat és küldtek a frontra Szerbiába, a Kárpátokba, Soca-ba. Az I. világháború befejezése drámai változásokat okozott Bosznia-Hercegovinában, és négy nagy birodalom tűnt el Európa politikai térképéről.

Toborzás a Tesanj-i megyeháza előtt 1914 nyarán

Bosnyák mesterlövészek Soca-ban 1916-ban.

Az Osztrák-magyar hadsereg boszniai hadtestének etnikai összetétele a következő volt: Ortodox Szerbek 40% , Muszlimok 30%, Katolikusok 25%, Zsidók és egyéb csoportok 5%. A bosnyák katonák különböztek a Monarchia más nemzetiségű katonáitól, mivel fez volt a fejükön.